

«Ελλην Παιονίδου: «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ»

K1.43

«Οι σημερινοί ποιητές θα μπορούσαν να πουν πως φτίζουν τις φράσεις πάνω στο πρόσωπο της απλής συνομιλίας, της εμπιστευτικής, ίσως από φόβο πως αυτό που λέει δεν ακουστεί...» Αυτά γράφει ο Ρίτσος στα «Μελετήματα» του. Η ποίηση της «Ελλην Παιονίδου» σά σύγχρονη ποίηση έχει τον τόνο της καθημερινής συνομιλίας, μακριά από στόμφο και μεγαλόστομες κραυγές, χωρίς θρηνολογήματα για χαμένες πατρίδες. Να πόσο απλά, μά και πόσο παραστατικά γράφει για το όραμα της πατρίδας της:

Πατρίδα, έγινες ένα κομμάτι
που τ'α μεταφέρουν από συνέδριο
σε συνέδριο
Πατρίδα, έγινες ένας μπόγος
(ρούχα
που τ'ον στίβασαν στο λιμάνι
(ανάμεσα σε σάπια σανίδια,

Με δυο πινακίδες περικλείει ολόκληρο τον πόνο της προσφυγιάς, φέρνει ανάγλυφες στα μάτια μας τις κάθε τόσο διασπασμένες μας ελπίδες. Κι' ένα ολόκληρο ποίημα:

Ψαροπωλείον ή Κερύνεια

Τέσσερις φέτες αμιάντου κάθεται κι' άπάνω ένα κομμάτι τσιγκός. Μόσχαυμα δίχως ρίζες έδα στη Λεμεσό.

Η θάλασσα, ηχητή, κόβεται με (μαχαίρι και τρία φάρια κρεμασμένα στο (ραβδί

Ψαροπωλείον ή Κερύνεια, "Αχ.

Παρόλο που τα έπιφωνήματα φαίνονται ξεπερασμένα στη σύγχρονη ποίηση αυτό το «Αχ» της «Ελλην» είναι όλο το ποίημα. Όσο για το δεύτερο σκέλος του αποσπάσματος από τα «Μελετή-

ματα ή ποίηση αυτή είναι γραμμένη για ν' ακουστεί γιατί πρόκειται για καταγγελία, κι' ο φόβος είναι μήπως δεν ακουστεί. Το βιβλίο της «Ελλην Παιονίδου» είναι ένα πραγματικά κυπριακό βιβλίο όχι μόνο στα θέματα αλλά και στην ύφή. Έχει δηλαδή

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΟΦΑ

το κυπριακό χρώμα που λείπει από πολλά βιβλία κυπρίων ποιητών άνκαι τα θέματα τους είναι παρμένα από την Κύπρο. Αυτό το χρώμα το επιτυγχάνει με ειλικόνες, έκφραση άκόμα και σύμβολα καθαρά κυπριακά από τη ζωή, το τοπίο την Ιστορία. Να μερικά παραδείγματα:

α) Εσκοινίζω, από συνήθεια, το καπνιστήρι της γιαγιάς κι' άκούω μα δε γροικώ τ' άπελπισμένα βουγγητά της σκόνης...

(Μιά γυναίκα της Άμμοχόστου την Κυριακή 14 Ιουλίου 1974).

β) Έμεις τότε, στην αυλή, με το κέντημα υποτιμούσαμε ταυτες τις λέξεις. Τις είχαμε χρόνια φυτέψει στη ρίζα της κισσαυτομυαίας. (Πάμε τώρα, Ναιμέ).

Η ποιητεία με τη γυναικεία ευαισθησία της βασανίζεται με τα βασάνια και πονεί με τον πόνο του τόπου της. Άλλά και στα ποιήματα που έγραψε πριν από το 1974 («Κασσάνδρα», «Τ' όνομα μου Μαργαρίτα», «Ο Τσίχος») άγωνιά για τη μοίρα της Κύπρου και της Ελλάδας, της Ελλάδας της δικτατορίας,

«Κράτησε μου το χέρι, πολύ μάς (πληγωμένες χελιδόνι της έκτης άνοιξης με τα μαύρα μινύματα που φέρνεις στο ράμφος σου. (Κασσάνδρα)

Νοιάζει εύθνη, την εδύνη του κάθε Έλληνα για τις άδικες, ένοχες σιωπές. Άκομη και στη ξεγνοιασιά μιας επίσκεψης στη Βάνα δεν ξεχνά τα τραύματα του τόπου της. (σελ. 23,29). Ποτέ όμως δεν πέφτει στην άπελπισία. «Κουκάνεις, κι' ή αύγη ζυγώνει, και κάτω στο βάθος του πηγάδιού ή Άνάσταση που λέγαμε άγωνίζεται ν' άναρριχηθεί χούφτα (τη χούφτα, άμα τον άμο στον τοίχο που έχτισες, που (χτίσαμε, πάνω στις σάρκες μας, (Ο Τοίχος)

Η Ε.Π. κινείται με άνεση ανάμεσα στο άπόλυτο συγκεκριμένο και χειροπιαστό, και στο έλλειπτικό με τις προεκτάσεις του για τον άναγνώστη, άνάμεσα στο λιτό και σύντομο ποίημα με την πυκνότητα του και το πιά πλατύ με τις επάλληλες και παράλληλες εικόνες, μαθήματα και συναισθήματα. Μερικά ποιήματα φαίνονται να μην έχουν μια συνέχεια στη δομή τους υπάρχει όμως μια σύνδεση νοηματική κι' εικονολογική. Το αποτέλεσμα δεν είναι αποσπασματικό αλλά ενιαίο και πάντα κενό.

Σχέδιο του Γ. Σκοτεινού στον «Κύκλο Καταγγελίας».

ΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ "Αντι Κανάκη

I
Είψαστε τρείς
Εσύ, έγω
κι' ή θάλασσα.
Έστενα σε πήσε
το κύμα.
Έμεινα μόνος
στη παραλία
να μετώ
τους νεκρούς
της ναυμαχίας.
Σάν πορτάς
τις ματωμένες μου
πλάτες.
Γραφοντας Ιστορία
Αύγουστο
καταμεσημερα.

III
Στη μέση
δύο βουνών
βρεθήκαμε.
Ο ήλιος καίει.
Αιώνες σκάβουμε.
Βρίσκουμε ναμαρίνες
κεφαλές
άμφορείς
κι' άκόντια,
που μάς οδηγούν
δαθύτερα
στον νερό
τη πηγή

II
Χάνομαι
στον γόβου
των λαβύρινθο,
Γυρίζω πίσω
γυμνός.
Χορεύουμε,
παλεύουμε
με τις γυναίκες
στη γάβια.
Ακούμε
καταμεσημερα.

IV
Με μεγάλες πέτσες,
που μάς πλάκωναν.
Κτίσαμε
στο λιμάνι,
στη παγωνιά
τά πειλή,
τις πόλεις
τά πλάτια.
Ένώ οι ελπίδες
ταυτες

χορεύοντας
με γυνέες έπα
στη πλάτη μας.
V
Της νής
το σώμα
έκτιγέ
Το μαύρο άμυγδα
καυτότατο.
— Χρόνια πένθος.
— Χρόνια αιδών.
— Χρόνια θανάτου.
Το άμυγδα
μεγάλανε
Έμεις μικράινουμε
έξοτιμίζοτανε
το νερό
της σάρκας μας

VI
Κινηνημένοι
στούς αιώνας
ματώνουμε
της Ιστορίας
τις σελίδες
Ψάχνοντας
να βρούμε
την άλήθεια

Τό βράδυ της Τρίτης στη Σχολή Τυφλών
ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ «ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΓΑΜΟΥ»

* Τσανουδά ό Γιώνας Σπανός